

“ Vi er de dødes advokater

Retsmedicinere og andre eksperter er blevet centrale og populære aktører i krimier. Men har fiktionen overhovedet noget med virkeligheden at gøre?

Tine Maria Winther

Der er meget langt fra krimigenrens iscenesættende, snedige og sadistiske mordere til virkelighedens drabsmænd og kvinder. Det er retsmedicinere Jørgen Lange Thomsen og retspsykiater Dorte Sestoft enige om.

»Det typiske mord i Danmark bliver begået af impuls svage, påvirkede mænd«, siger professor ved Retsmedicinsk Institut Jørgen Lange Thomsen om det, der på avisernes krimiredaktioner gik under betegnelsen kludemord: Et mord begået i affekt, hvor gerningsmanden kender sit offer eller ligefrem er i familie med ham eller hende.

»Den almindelige mandlige morder er ham, der i et værtshusslagsmål kommer til at slå en kammerat ihjel. Og den typiske kvindelig morder er hende, der efter lang tids mishandling har fået nok og stikker en kniv i manden«, siger han og tilføjer, at det, der er allermest karakteriserende for virkelighedens mordere, er, at »hvis alle følte sig elskede, ville vi se færre mord, så banalt er det«.

Ledende overlæge på Retspsykiatrisk Klinik, retspsykiater Dorte Sestoft, der arbejder med nogle af landets mest hårdkogte kriminelle, hæfter sig ved, at fællesnævneren for de fleste mord er, at de er sørgelige, og at de personer, der har begået dem, bagefter er rigtig kede af det.

Og så er danske mord langt mere kedelige end i bøgerne.

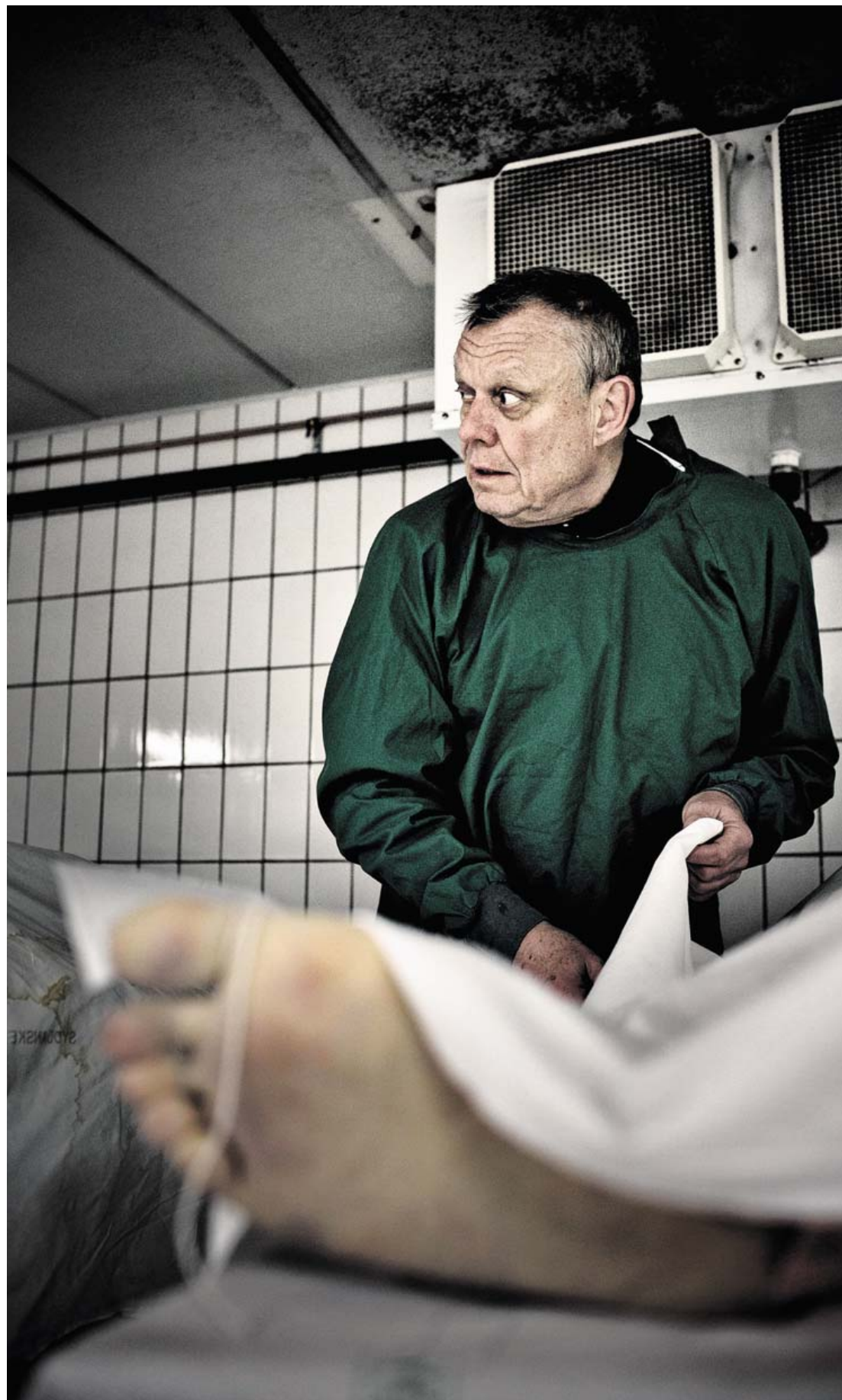
»Rigtig mange drab er begået i affekt, og fordi de ikke er planlagt, går der heller ikke særlig lang tid, før politiet finder ud af, hvem drabsmanden er«.

Krimier pepper mordene op

Så hvad synes hun om, at krimier pepper sørgelige mord op og gør dem til underholdning?

»Det er i orden, så længe det er fiktion. Når det drejer sig om virkelige sager, mener jeg, at man bør holde sig til dokumentar af hensyn til de efterladte og af respekt for offeret, hvis historie man let kannibaleriserer«.

Jørgen Lange Thomsen er enig i, at der ikke er noget glamourøst ved et gennemsnitligt mord, men selve opklaringen finder han spændende.

»Når vi står der med et lig, som er fundet efter nogen tid i naturen, sådan som vi har haft nogle stykker af her på det seneste, så er det en klassisk udfordring for en retsmedicinere at finde ud af, hvem det er, hvordan det er sket og hvornår. Det er det, vi lever for. At løse gåden. For det første er det spændende, for det andet er det dokumentation, for det tredje er det sandheden, og for det fjerde omhandler arbejdet at være de dødes advokat«.

Begge har lagt mærke til, at retsmedicinere og retspsykologer er rigt repræsenteret i tv-serier og krimier. Dorte Sestoft mener, det er fordi opklaringsar-

bejdet er blevet mere specialiseret, man kan meget i dag med hensyn til dna-profiler og psykiske profiler, og at krimier i hvert fald på det punkt afspejler virkeligheden: »Og så tror jeg, at den tværfaglighed, der i stigende grad ses i samfundet, spiller ind. Man inddrager folk med mange forskellige kompetencer til opgaverne, derfor er vores typer kommet mere med. Det er noget andet nu, end det var med en klog gammel dame i Agatha Christie-bøgerne«.

Jørgen Lange Thomsen mener endvidere, at det er specialisternes troværdighed at arbejde med det, der kan måles og vejes, der tiltaler publikum.

PÅ ARBEJDE.
Retsmedicinere,
professor og
institutleder
Jørgen Lange
Thomsen
i fryserummet
på Retsmedicinsk
Institut, Syddansk
Universitet.

Arkivfoto: Joachim
Adrian

»Vi kan måske overse noget, men vi laver meget sjældent fejl, fordi vi har det sikkerhedsnet, at vi aldrig udtaler os længere, end evidensen bærer«.

Retfærdighedsfølelse er en anden grund til, at specialister oplever stor popularitet i krimier.

»Retsmedicin er det mest demokratiske fag, der findes. Vi gør ikke forskel på de døde, vi præsenterer retssikkerheden, og det tror jeg, folk ved«.

De to eksperter er nogenlunde tilfredse med, hvordan deres alteregoer fremstilles i fiktionen. Men der bliver også slået skæve som for eksempel i den Emmy-belønnede dramaserie 'Rejseholdet', som var bygget på rigtige kriminalsager.

»Michael Falck som retsmedicinere Jan Boysen er helt forkert fremstillet. Selvfølgelig samarbejder vi med politiet, men vi rejser ikke rundt med dem, bor på hotel med dem og går i seng med dem, heller ikke selv om vi skulle få lyst til det. Enhver forsvarsadvokat med ære for sig selv ville jo så kunne så tvivl om alt muligt!«.

Dorte Sestoft har haft den oplevelse at se sig selv som forlæg for en retspsykiater i tv-serien. Karakteren lå så tæt på virkeligheden, at hendes dengang femårige søn ikke var i tvivl, kun undrede det ham, at titlen retspsykiater var skiftet ud, så han inde fra stuen råbte: »Mor, de har gjort dig til psykolog!«.

Læser krimifolk krimier?

Selv læser retspsykiateren ikke mange krimier, for hendes problem er, at hun for tidligt gætter, hvem morderen er.

Retsmedicineren gør gerne, men han synes, at genren er ved at være træt.

»Jussi Adler-Olsen har taget hele markedet. Faktisk foreslog jeg forleden en krimiforfatter at opgive genren og begynde på en frisk og skrive kærlighedsromaner. Han svarede, at det var lige det, han gjorde. Og det er jo rigtigt, at i krimier, ikke mindst de nordiske, er der meget andet end mord og opklaring«.

Der er mange bud på, hvorfor Norden er stærk på krimier, de lange mørke vinteraftener, et behov for uhygge i en tryk verden osv. Men faktum er, at der begås meget få mord i Danmark, og at de sjældent er spektakulære.

»Vi har for eksempel meget få sadistiske drab, og ligger absolut i bunden med hensyn til drabshyppighed med omkring 40 om året. Det er under en per 100.000. Andre lande har et langt højere antal. Drabene foregår typisk i misbrugsmiljøer og begås ofte af nogen, der er psykisk uligevægtige, for eksempel i familier, hvor der er store følelser på spil. Fællesnævneren på virkelighedens drab er som sagt den, at det er vældigt sørgeligt«, siger Dorte Sestoft.

De mest sørgelige sager, dem med børn, er tabubelagt i både virkeligheden og fiktionen.

»At stå der med små børn, der har fået skåret halsen over, det er ikke til at bære. Det er der mig bekendt heller ikke mange krimiforfattere, der skriver om. Det er som om, at der går grænsen,« siger Jørgen Lange Thomsen.

tine.maria.winther@pol.dk